

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2020-09-14
Stockholm

Mål nr
M 3920-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-03-12 i mål nr M 7696-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB, 556064-6498
696 80 Aspabruk

Ombud: Advokaten TC

Motpart

Länsstyrelsen i Örebro län
701 86 Örebro

SAKEN

Föreläggande vid vite att förse cisterner med invallning vid Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB i Askersunds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens avgörande endast på så sätt att tidpunkten för när Länsstyrelsen i Örebro läns föreläggande enligt beslut den 8 oktober 2019, dnr 555-6146-2019, senast ska vara uppfyllt bestäms till den 14 september 2021.

Dok.Id 1626513

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB har yrkat att Länsstyrelsen i Örebro läns föreläggande i första hand ska upphävas och i andra hand ändras på så sätt att tiden för att efterkomma det ska förlängas till ett år från laga kraft.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att det finns skäl att ge prövningstillstånd.

Mark- och miljööverdomstolen anser inte att mark- och miljödomstolens handläggning av målet är felaktig. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att invallningen, med dörrar som står öppna cirka en timme i veckan, inte kan anses uppfylla kraven på täthet och volym. Bolaget har inte heller visat att det skulle vara orimligt att på annat sätt, än att låta dörrarna stå öppna, skapa en säker arbetsmiljö så fort arbete sker innanför invallningen och när arbete sker inne i cisternen. Eftersom genomförandetiden har löpt ut anser Mark- och miljööverdomstolen dock att det finns skäl att förlänga tiden för när bolaget ska ha vidtagit åtgärderna.

Mark- och miljööverdomstolen ändrar därför endast underinstansernas avgöranden på så sätt att den tid inom vilken åtgärderna ska vara utförda fastställs till den 14 september 2021.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Johan Svensson (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd) och Ulf Wickström, referent, samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Anna Nordenskjöld.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-03-12
meddelad i
Nacka

Mål nr M 7696-19

PARTER

Klagande

Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB
556064-6498
696 80 Aspabruk

Ombud: Advokat TC

Motpart

Länstyrelsen i Örebro län
701 86 Örebro

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen i Örebro läns beslut 2019-10-08 i ärende nr 555-6146-2019, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande vid vite att förse cisterner med invallning vid Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB i Askersunds kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsens i Örebro län (länsstyrelsen) förelade den 10 december 2015 Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB (bolaget) följande:

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken och med hänvisning till 2 kap 3 § miljöbalken samt villkor 6 i tillstånd beslutat av Koncessionsnämnden för miljöskydd 1996-12-20, diarienummer 134-166-96, att förelägga Munksjö Aspa Bruk AB (org nr: 556064-6498) att:

- *Förse cisternerna för vitlut med en tät invallning. Uppsamlingsvolymen ska motsvara minst den största enskilda behållarens volym plus 10 % av volymen av övriga behållare inom samma invallning.*

Åtgärden ska vara vidtagen senast den 1 juli 2016.

Bolaget försåg cisternerna med en invallning med två vattentäta dörrar i marknivå. Länsstyrelsen har därefter den 8 oktober 2019 på nytt förelagt bolaget att förse cisternerna med en tät invallning på samma sätt som i det ursprungliga föreläggandet eftersom invallningen av länsstyrelsen inte har ansetts vara tät.

Bolaget har nu överklagat länsstyrelsens föreläggande till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens föreläggande. Till stöd för sitt yrkande har de anfört huvudsakligen följande.

Länsstyrelsens uppfattning är att invallningen inte är tät på grund av dörrarna. Med stängda dörrar uppfyller invallningen föreläggandets krav på volym. Dörrarna är öppna när någon finns innanför invallningen för att utföra underhållsarbete eller kontroller. Högt räknat motsvarar detta ungefär en timme per vecka, eller cirka 0,6

procent av tiden. Portarna är försedda med lägesindikatorer som ger larm till kontrollrum när de öppnas. Operatörernas bildskärmar visar om portarna inte är helt stängda.

Den totala höjden på invallningen från marknivån är ungefär 250 cm. Portarna är placerade 35-45 cm upp på invallningen, vilket innebär att en volym motsvarande 170 kubikmeter kan hållas inom invallning även om en dörr står öppen. Den volymen är fullt tillräcklig för att innehålla också de större spill som teoretiskt sett skulle kunna uppstå vid ett normalt underhållsarbete med pumpar eller ventiler inom invallningen. Sannolikheten för ett läckage som skulle kräva en större invallningsvolym är synnerligen låg. Att ett haveri skulle inträffa under de korta perioder dörrarna står öppna är ännu mer osannolikt.

De lösningar som länsstyrelsen föreslår för att hantera arbetsmiljöriskerna är inte möjliga på grund av invallningens höjd, nödvändigjord av invallningens av utrymmesskäl begränsade yta. Om dörrarna skulle tas bort skulle invallningens höjd behöva minskas. För att uppfylla kraven på volym skulle omfattande byggåtgärder krävas, alternativt skulle cisternerna behöva flyttas till en annan plats. Båda dessa alternativ skulle medföra orimligt höga kostnader i förhållande till den mycket begränsade riskminskning som skulle uppnås. Eventuella åtgärder skulle under alla omständigheter ta längre tid än den i föreläggandet givna fristen om åtta månader räknat från dagen för föreläggandet.

Bolaget har till överklagandet bifogat en rapport som redovisar bland annat hur hänsyn bör tas till sannolikheten för ett cisternhaveri. Analysen har gjorts med tillämpning av en modell utarbetad av Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap. Enligt modellen har en potentiell olycka bedömts ha en betydande miljöpåverkan, vilket är den tredje nivån av fem möjliga.

Av rapporten framgår vidare att den beräknade frekvensen för utsläpp till Vättern är ungefär en gång per 800 000 år vilket anses vara mycket lågt. Utredaren föreslår ändå att vissa rutiner för ökad säkerhet bör införas, vilket bolaget ställer sig bakom.

Sammanfattningsvis bekräftar utredningen att länsstyrelsens krav är mer ingripande än nödvändigt.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår, utöver vad som anges nedan, av länsstyrelsens beslut.

Ett vitesföreläggande måste utformas så att adressaten får helt klart för sig vad som krävs för att undgå vitesbeloppet. Det finns ett visst utrymme att tolka föreläggandet mot bakgrund av vad som tidigare förekommit rörande den aktuella verksamheten (se RÅ 1994 ref. 29). Av föreläggandet framgår att länsstyrelsen inte anser att invallningen är tät så länge dörrarna finns kvar. Föreläggandet beskriver således på ett klart och tydligt sätt vilka åtgärder bolaget behöver utföra för att efterkomma det.

En tillsynsmyndighet får besluta om förelägganden som behövs för att ett tillstånd som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas. Länsstyrelsen har i detta fall förelagt bolaget med hänvisning till 2 kap 3 § miljöbalken samt villkor 6 i ett tillstånd givet av Koncessionsnämnden för miljöskydd. Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att föreläggandet är lagligen grundat. Frågan är dock om föreläggandet är rimligt.

Av 2 kap. 7 § miljöbalken, MB, framgår att kraven i 2–5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Bolagets anser sammanfattningsvis att föreläggandet, som innebär att dörrarna alltid måste hållas stängda, är för strängt då dörrarna i vissa situationer måste hållas öppna av arbetsmiljöskäl. Bolaget har vidare redovisat utredning som, enligt bolaget, visar att det av utrymmesskäl inte är möjligt att för befintliga cisterner bygga en lägre invallning och att det är ekonomiskt orimligt att flytta cisternerna. Bolaget har vidare i en kompletterande utredning beräknat risken för utsläpp med

invallningens nuvarande konstruktion och användningssätt. Av utredningen framgår att risken för ett utsläpp till recipienten är låg.

Mark- och miljödomstolen finner inledningsvis att utredningen i målet visar att konsekvenserna av ett utsläpp till recipienten i detta fall måste anses vara så pass allvarliga att varje minskning av risknivån är av betydelse (jfr. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 27 november 2019 i mål nr M 6907-18). Domstolen kan också konstatera att risken skulle vara lägre om invallningen saknade dörrar.

Vidare ifrågasätter inte mark- och miljödomstolen vad bolaget anfört om att det inte är möjligt att bygga en lägre invallning omkring befintliga cisterner. Domstolen delar också bolagets uppfattning att det är ekonomiskt orimligt att ställa krav som innebär flyttning av cisternerna.

Domstolen anser dock att bolaget inte, i tillräcklig utsträckning, kunnat förklara varför alternativa lösningar avseende arbetsmiljön t.ex. de som länsstyrelsen pekat på inte är möjliga eller rimliga. Domstolen kan inte se att t.ex. trappor inte skulle kunna byggas så att de tillgodoser arbetsmiljökraven, trots att invallningen är 2,5 m hög. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 april 2020.

Bjarne Karlsson

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson. Föredragande har varit tingsnotarien Johan Murray.